

ዳኞች:- አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

ጳውሎስ ኦርቪሶ

ሠናይት አድነው

አመልካች:-

- 1. አቶ ይርዳው ሸፈራው
- 2. አቶ መኮንን ሸፈራው
- 3. አቶ ወርቁ ሸፈራው
ቀረቡ
- 4. አቶ ደምሴ ሸፈራው
- 5. ወ/ሮ ጽጌራዳ ሸፈራው

1ኛ አመልካች በራሳቸውና በሌሎች ወኪልነታቸው

ተጠሪ

- 1. አቶ መስፍን ሸፈራው
- 2. አቶ ተክሌ ሸፈራው
- 3. አቶ ደረጃ ሸፈራው
- 4. አቶ ስብሰቤ ሸፈራው
- 5. ወ/ሪት ሳቢዘር ሸፈራው
- 6. ወ/ሪት መስከረም ሸፈራው
- 7. አቶ አማኑኤል ሸፈራው
- 8. አቶ ዳዊት ሸፈራው
- 9. አቶ ጥላሁን ሸፈራው
- 10. ወ/ሪት አበባ ሸፈራው

1ኛ ተጠሪ በራሳቸውና በሌሎች ወኪልነታቸው ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ክርክር ኑዛዜ እንዲፈረስ ከቀረበው ክስ ጋር ተያያዞ የተነሳውን የስልጣን ጥያቄ የሚመለከት ነው። ክርክሩ የጀመረው የአሁኑ አመልካቾች ባሁኑ ተጠሪዎች ላይ በከምባታ ጠምባሮ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመሰረቱት ክስ መነሻ ሲሆን የክሱ ይዘትም የግራ ቀኙ ወላጅ አባት የሆኑት ሚች አቶ ሽፈራው መብራቴ በ13/02/2002 ዓ/ም ለተጠሪዎች ያደረጉት ኑዛዜ በሕገ ወጥ መንገድ የተደረገ ስለሆነ ፈራሽ ሊባል ይገባል የሚል ነው። የአሁኑ ተጠሪዎች ለክሱ በሰውነት መልስም የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያና የፍሬ ነገር ክርክር አቅርቦል። ተጠሪዎች በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያነት አንስተው እስከዚህ ችሎት የሚያከራክራቸው ነጥብ አመልካቾች በክላቸው ላይ የጠቀሱት የውርስ ንብረት ግምት 10,000,000.00(አስር ሚሊዮን ብር) በመሆኑና ጉዳዩ የፌዴራል ጉዳይ በመሆኑ የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በሕገ ባለው የውክልና ስልጣን ክርክሩን ለማየት የስረ ነገር ስልጣን የለውም የሚል ነው። ጉዳዩ የቀረበበት የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ይህንኑ መቃወሚያ መሰረት አድርጎ ጉዳዩን መርምሮ ጉዳዩ የፌዴራል ጉዳይ መሆኑን፣ የፌዴራል ጉዳይ በመሆኑ ደግሞ በመጀመሪያ ደረጃ ስልጣኑ ጉዳዩን ለማየት የስረ ነገር ስልጣን ያለው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመሆኑ ጉዳዩን ለማየት በሕገ የተሠጠው የውክልና ስልጣን ስር እንደማይወድቅ በምክንያትነት ይዞ ክሱን ዘግቶታል። በዚህ ብይን የአሁኑ አመልካቾች ቅር በመሰኘት ይግባኛቸው ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት አቅርበው ፍርድ ቤቱም ግራ ቀኙን ሲያከራክር ከቆየ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠውን ብይን ሙሉ በሙሉ አፅንቶታል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ በመቃወም ለማስለወጥ ነው። የአመልካቾች የሰበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘትም አመልካቾች ክስ ሲመስርቱ ግምቱ 10,000,000.00(አስር ሚሊዮን ብር) የሆነ የውርስ ንብረት ለተጠሪዎች በኑዛዜ የተሰጠው በሕገ ወጥ ኑዛዜ ነው፤ ኑዛዜው ፈራሽ ሊሆን ይገባል በማለት ዳኝነት የጠየቁት ጠቅላላውን የሚች የውርስ ንብረት እንጂ ለአመልካቾች ሊደርስ የሚገባው ነው በማለት ስላለመሆኑ፣ የንብረት ግምትን ንብረቱ ሊጣራ ይገባል በሚል የተዘረዘረው አመልካቾች ከውርስ የተነቀሉ ስለመሆኑ ፍርድ ቤቱ ሲያጣራ መነሻ እንዲሆን በሚል ሃሳብ እንጂ ለአመልካቾች የሚደርሰውን ንብረት ድርሻ በትክክል በማወቅ ያለመሆኑን ዘርዝረው ጉዳዩ የኑዛዜ ይፍረስልኝ ሁኖ እያለ እንደ ውርስ ንብረት ድርሻ ክፍፍል ጥያቄ ተደርጎ ስልጣኑ የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ባለው የፌዴራል የውክልና ስልጣን ስር የሚወድቅ አይደለም ተብሎ ብይን መሰጠቱ ያላግባብ ነው የሚል ነው። አቤቱታው ተመርምሮም በዚህ ችሎት እንዲታይ የተደረገ ሲሆን ተጠሪዎች በመቅረባቸውም ግራ ቀኙ በፅሁፍ እንዲከራከሩ ተደርጎአል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም ጉዳዩን ከውርስ ሕገ አግባብነት ያላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መርምሮአል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው አመልካቾች ሚች አቶ ሸፈራው መብራቱ በ13/02/2002 ዓ/ም ለተጠሪዎች ያደረጉት ኑዛዜ ሕገ ወጥ በመሆኑ ፈራሽ ሊባል ይገባል በማለት አመልካች ክስ ሲመሰርቱ አጠቃላይ የሚች የውርስ ንብረት ግምቱ ብር 10,000,000.00(አስር ሚሊዮን ብር) እንደሆነ ጠቅሰው ክስ መመስረታቸውን ነው። ተጠሪዎች የሚች የማይንቀሳቀስ ንብረት ብቻ አጠቃላይ ግምት 10,060,000.00 መሆኑን የጠቀሱና ከዚህ ውስጥ እኩል እንድንካፈል ባሉት መሰረት ቢወሰንላቸው እንኳን አመልካቾች ድርሻችን ነው የሚሉት ንብረት ግምት ከብር 3.3 ሚሊዮን የበለጠ መሆኑንና አመልካቾች ድርሻቸውን በማስላት ያቀረቡት ክስ በመሆኑ የበታች ፍርድ ቤቶች ጉዳይ በዙኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ስልጣን ስር የሚወድቅ አደይደም በማለት መወሰናቸው ተገቢ ነው በማለት የሚከራከሩ መሆኑን ተገንዝበናል።

በመሰረቱ አንድ ፍርድ ቤት ዳኝነት የሚሰጠው በሕጉ አግባብ በተጠየቀው ጉዳይ ላይ ስለመሆኑ ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 182(1) ድንጋጌ ይዘት የምንረዳው ጉዳይ ነው። ይህ ዳኝነት የሚሰጠውም በከላሽ የቀረበውን ዳኝነትና በተከላሽ በኩል የቀረበው መከላከያ መልስ መሰረት በማድረግ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 247፣248 እና 249 ድንጋጌዎች አግባብ ጭብጥ ተይዞ የፍሬ ነገርና የሕግ ነጥብ በጭብጥነት ተይዞ መሆኑ የዳኝነት አሰጣጥ ስርዓት የሚያስገንዝቦን ጉዳይ ነው።

በተያዘው ጉዳይ አመልካቾች የሚች አባታቸውን የውርስ ንብረት ግምት በክላሻው ላይ መጥቀሳቸውን ሳይክዱ የጠየቁት ዳኝነት ግን ሚቹ በ13/02/2002 ዓ/ም ለተጠሪዎች ያደረጉት ኑዛዜ ሕገ ወጥ በመሆኑ ፈራሽ ነው ሊባል ይገባል የሚል ነው። በመሆኑም ክሱ የቀረበለት ፍርድ ቤትምበሚቹ በ13/02/2002 ዓ/ም ተደረገ የተባለው ኑዛዜ ሕገ ወጥ ተብሎ ተብሎ ፈራሽ ነው ሊባል ይገባል? ወይስ አይገባም? የሚለውን ጭብጥ ይዞ የኑዛዜውን ሕጋዊ መሆን ያለመሆኑን ከውርስ ህግ ድንጋጌዎች ይዘትና መንፈስ አንጻር በመመርመር በኑዛዜው ሰነድ ፈራሽ መሆን ያለመሆን ላይ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 182(1) አግባብ ዳኝነት ከመስጠት አልፎ አመልካቾች ከሚቹ ውርስ ንብረት ንብረት ላይ በተወላጅነታቸው በሚደርሳቸው የውርስ ንብረት መጠን ላይ ሊፈጸም የሚችል ዳኝነት ሊሰጥ የሚችልበት አግባብ የለም። አመልካቾች የሚቹን ኑዛዜ ፈራሽ ለማስደረግ ያቀረቡት ዳኝነት ጥያቄ ተቀባይነት ከአገኘ በኋላ በሕጉ አግባብ በሚደርሳቸው የውርስ ንብረት ላይ ተገቢውን ዳኝነት አቅርበው ሌላ ዳኝነት የሚያገኙ ከሚሆኑ በስተቀር በኑዛዜ ፈራሽ ይደረግልኝ ክስ ላይ በድርሻቸው መጠን የዳኝነት ገንዘብ ሳይከፍሉ ሊፈጸም የሚችል ውሳኔ ሊያገኙ የሚችሉበት አግባብ የለም። ስለሆነም አመልካች የጠየቁት ዳኝነት ኑዛዜው ይፍረስልኝ ሆኖ እያለ በኑዛዜ የሚደርሳቸውን ድርሻ በትክክል ለይተው ሳይጠይቁ የሚችን የውርስ ንብረት ግምት በማስቀመጣቸው ብቻ ይኼው ግምት መሰረት ተደርጎ ከፍርድ ቤት ስረ ነገር ስልጣን ጋር የተነሳው ጥያቄ ተቀባይነት አግኝቶ ክሱ መዘጋቱ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ ተገኝቶአል።

በዚህም መሰረት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. በከምባታ ጠምባሮ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 08187 በ3/13/2008 ዓ/ም ተሰጥቶ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 06881 በ20/03/2009 ዓ/ም የፀናው ብይን በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 348/1/ መሠረት ተሸሯል።
2. አመልካቾች ያቀረቡት ክስ የኑዛዜ ይፍረስልኝ በመሆኑና ይህ ደግሞ በአዎጅ ቁጥር 25/88 አንቀፅ 14 የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ስር ስለሚወድቅ የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በሕጉ በተሰጠው የውክልና ስልጣን መሰረት ጉዳዩን የማየት ስረ ነገር ስልጣን አለው ብለናል። በዚህም መሰረት የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ጉዳዩን ተመልክቶ ተገቢው ዳኝነት እንዲሰጥበት ጉዳዩን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 341(1) መሰረት መልሰን ልክንለታል። ይጻፍ።
3. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ሠ/አ

၇၇၉